

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 648/2017-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. decembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co 463/2015 z 27. októbra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. mája 2017 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva

na majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 463/2015 z 27. októbra 2016 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola ako žalobkyňa účastníčkou konania vedeného pred Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) o zaplatenie sumy 46 615,28 € s príslušenstvom z titulu náhrady škody. Uplatnený nárok odôvodňovala tým, že jej právny predchodca [REDACTED], zomrelý 1. júla 2012 (ďalej aj „poručiteľ“), bol počas svojho života nájomcom bytu patriaceho mestu Košice (ďalej aj „žalovaný“). Existencia nájomného vzťahu medzi právnym predchodcom sťažovateľky ako nájomcom a žalovaným ako prenajímateľom bola potvrdená v právoplatnom a vykonateľnom rozsudku Okresného súdu Košice I sp. zn. 40 C 199/2009 zo 4. marca 2010, ktorý bol vydaný v konaní o vypratanie bytu. V označenom konaní otázka nájomného vzťahu bola riešená ako predbežná otázka tak, že nájomný vzťah medzi právnym predchodcom sťažovateľky a žalovaným je platný a účinný. S poukazom na existenciu nájomného vzťahu sa právny predchodca sťažovateľky obrátil na žalovaného so žiadosťou o odkúpenie bytu z 3. mája 2010 v súlade s ustanovením § 29a ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov. Žalovaný nárok poručiteľa najprv uznal a vypracoval návrh zmluvy o prevode vlastníctva bytu a pozemku (ďalej len „zmluva“), ktorú poručiteľ aj podpísal, následne však svoje stanovisko zmenil a zmluvu odmietol podpísať vzhľadom na údajnú neexistenciu nájomného vzťahu. Postupom žalovaného došlo k porušeniu zákonom uloženou povinnosťou uzavrieť s poručiteľom zmluvu v zákonom ustanovenej lehote dvoch rokov odo dňa podania žiadosti. Po uplynutí zákonnej lehoty sa poručiteľ domáhal svojho práva v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 24 C 135/2012 o nahradenie prejavu vôle, právoplatného skončenia tohto konania sa však nedožil. Predmetné konanie bolo právoplatne zastavené. Podľa sťažovateľky porušením zákonnej povinnosti žalovaného uzavrieť zmluvu vznikla poručiteľovi škoda vo výške rozdielu medzi odkupnou hodnotou bytu a jeho všeobecnou

trhovou hodnotou. Pohľadávku tvoriacu nárok na náhradu škody dedičia poručiťa postúpili zmluvou o postúpení pohľadávky z 3. februára 2014 na vnuka poručiťa. Vnuk poručiťa následne postúpil túto pohľadávku zmluvou o postúpení pohľadávky z 5. februára 2014 na sťažovateľku. Okresný súd vo veci uplatneného nároku sťažovateľky meritórne rozhodol rozsudkom sp. zn. 13 C 74/2014 z 15. apríla 2015 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“), ktorým žalobu zamietol pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny.

3. Sťažovateľka namieta arbitrárnosť právnych záverov napadnutého rozsudku a jeho nedostatočné odôvodnenie, pričom v odôvodnení sťažnosti bližšie argumentuje:

„... Bez ohľadu na to, že poručiť sa právoplatného skončenia konania o nahradenie prejavu vôle nedožil, za jeho života mu vzniklo majetkové právo v podobe nároku na náhradu škody v dôsledku porušenia zákonnej povinnosti Mesta Košice uzavrieť s ním zmluvu.

... Keďže nárok na náhradu škody je nepochybne majetkovým právom, musel byť zároveň spôsobilý dedenia po poručiťovi. V rámci univerzálnej sukcesie, tzn. vstupu dedičov do všetkých majetkových práv a povinností svojho právneho predchodcu - poručiťa, sa majiteľmi pohľadávky v podobe nároku na náhradu škody voči Mestu Košice stali dedičia po poručiťovi.

... Súd prvej inštancie zásadne pochybil, keď stotožnil právo na uzavretie zmluvy, ktoré nepochybne patrí len nájomcovi, a ktoré smrťou nájomcu zaniká (s čím sťažovateľ súhlasí) s úplne odlišným nárokom v podobe nároku na náhradu škody, ktoré je však ako majetkové právo právom samostatným a plne spôsobilým dedenia. Toto majetkové právo vzniká momentom spôsobenia škody zo strany škodcu (Mesta Košice) poškodenému (poručiťovi), pričom akékoľvek prípadné rozhodnutie o jeho priznaní má výlučne len deklaratórny a nie konštitutívny charakter.

... Proti rozsudku Okresného súdu Košice II podal sťažovateľ... odvolanie, v rámci ktorého uviedol, že od momentu vzniku nároku na náhradu škody, tento nárok existuje samostatne a nezávisle od pôvodnej zmluvnej alebo zákonnej povinnosti, ktorá bola porušená, a ktorá zakladá jeho vznik. Porušením primárneho záväzku v podobe zmluvnej

alebo zákonnej povinnosti, tak vzniká pri naplnení zákonných podmienok, nový sekundárny záväzkový vzťah označovaný ako zodpovednosť za vzniknutú škodu, a to bez ohľadu, akú primárnu povinnosť škodca porušuje.

... Sťažovateľ ďalej uviedol, že nesprávnym právnym posúdením veci, prvostupňový súd vytvoril v rámci inštitútu náhrady škody ústavne neudržateľnú a neakceptovateľnú dvojkolajnosť, keď rozlišuje medzi nárokmi na náhradu škody, ktoré sa odvíjajú od porušenia práv patriacich výlučne len konkrétnej osobe, v dôsledku čoho takéto nároky na náhradu škody zanikajú smrťou poškodeného a ostatné nároky na náhradu škody, ktoré smrťou poškodeného nezanikajú, ale sú spôsobilým predmetom dedenia. Sťažovateľ ďalej uviedol, že takýto záver nemá oporu v zákone a je v rozpore so zásadami, na ktorých je inštitút náhrady škody postavený.

... Sťažovateľ poukázal na to, že v právnej teórii a praxi nie je sporné, že nárok na náhradu škody je právom samostatným, majetkovým, podliehajúcim premlčaniu, spôsobilým predmetom občianskoprávných vzťahov, a teda aj spôsobilým predmetom dedenia. V súvislosti s uvedeným dal odporcovi do pozornosti závery odbornej verejnosti a judikatúru vyšších súdov. Sťažovateľ opätovne uviedol, že súhlasí s právnym záverom súdu prvej inštalácie ohľadom zániku práva na uzavretie zmluvy momentom smrti poručiťľa, no zároveň podotkol, že v dôsledku porušenia zákonnej povinnosti Mesta Košice uzavrieť zmluvu s poručiťľom, vzniklo poručiťľovi nové a samostatné majetkové právo spočívajúce v nároku na náhradu škody.

... sťažovateľ súdu prvej inštalácie vytýkal de facto jedinú vec, a to nesprávne právne posúdenie zániku nároku poručiťľa na náhradu škody momentom jeho smrti (a s tým spojenú nespôsobilosť tohto nároku byť predmetom dedenia).

... Sťažovateľ si je plne vedomý, že úlohou odvolacích súdov nie je vysporiadanie sa so všetkými odvolateľmi napádanými skutočnosťami. Faktom však je, že odporca sa mal v rámci napadnutého rozhodnutia vysporiadať s jedinou právnou otázkou a poskytnúť na ňu presvedčivú a ústavne konformnú odpoveď. Odporca sa však v rámci napadnutého rozhodnutia obmedzil na všeobecné konštatovanie o potrebe skúmania aktívnej a pasívnej vecnej legitimácie bez toho, aby sa čo i len jednou vetou venoval právnej argumentácii sťažovateľa vo vzťahu k nepochybne nesprávnym a ústavne neudržateľným záverom súdu prvej inštalácie.

... Keďže sa odporca v rámci napadnutého rozhodnutia obmedzil na strohé konštatovanie správnosti rozsudku Okresného súdu Košice II bez poskytnutia čo i len parciálnej odpovede na sťažovateľom opodstatnene vznesené námietky, sťažovateľom namietané vady neodstránil, sám sa tak stal porušovateľom nižšie uvádzaných práv sťažovateľa.

... Keďže rozhodnutie Okresného súdu Košice II obsahuje zreteľne arbitrárne a ústavne neudržateľné právne závery, ktoré odporca žiadnym spôsobom nekorigoval, práve naopak nekriticky sa s nimi stotožnil, dopustil sa rovného zásahu do jeho ústavných práv, ako súd prvej inštancie. Napadnutým rozhodnutím odporca zasiahol do základného práva sťažovateľa na majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Právo sťažovateľa na majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivý súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 3Co 463/2015-201 zo dňa 27.10.2016 a jeho postupom v tomto konaní porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 3Co 463/2015-201 zo dňa 27.10.2016 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania.“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie v záhlaví rozhodnutia označených práv postupom a napadnutým rozsudkom, ktorým krajský súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby sťažovateľky. Podľa sťažovateľky krajský súd porušil jej označené práva tým, že sa stotožnil s arbitrárnymi a ústavne neudržateľnými právnymi závermi súdu prvej inštancie, pričom sa v odôvodnení napadnutého rozsudku nevysporiadal s jej opodstatnene vznesenými námietkami.

8. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľky poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porovnaj I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porovnaj I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych

opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

9. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany, a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

10. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

11. Podľa § 419 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Jedným zo základných princípov, na ktorých je vystavaná nová procesná úprava dovolania ako mimoriadneho právneho prostriedku podľa § 421 ods. 1 CSP, je princíp uvedený v čl. 2 ods. 2 CSP, a to princíp právnej istoty, ktorý je definovaný ako stav, v ktorom každý môže očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít (Najvyšší súd Slovenskej republiky, ústavný súd, Európsky súd pre ľudské práva, Súdny dvor Európskej únie).

13. Zásadnou zmenou v novej úprave prípustnosti dovolania podľa citovaného ustanovenia proti rozhodnutiam odvolacieho súdu s výnimkami uvedenými v § 421 ods. 2, ako aj v § 422 CSP je nerozlišovanie rozhodnutia z hľadiska jeho formy s tým obsahovým rozdielom, že len odvolací súd bude rozhodovať o naplnení predpokladov prípustnosti dovolania definovaných v § 421 ods. 1 CSP.

14. Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka považuje právne posúdenie zániku nároku poručiteľa na náhradu škody momentom jeho smrti krajským súdom za nesprávne, pričom poukazuje na dostupnú a publikovanú judikatúru vyšších súdov Slovenskej a Českej republiky, ktoré jednoznačne definujú nárok na náhradu škody ako sekundárne, novovzniknuté majetkové právo spôsobilé dedenia. Ďalej je presvedčená, že odôvodnenie napadnutého rozsudku iba odkazom na právne závery okresného súdu je nedostačujúce z hľadiska jej práva na spravodlivé súdne konanie.

15. Možno konštatovať, že námietka sťažovateľky o nesprávnom právnom posúdení otázky zániku nároku na náhradu škody momentom smrti poručiteľa (ktorú podľa sťažovateľky súdy judikujú odlišne), evokuje prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a), resp. c) CSP. Ďalšia námietka sťažovateľky, podľa ktorej sa krajský súd v napadnutom rozsudku obmedzil na strohé konštatovanie správnosti rozsudku okresného

súdu bez poskytnutia čo i len parciálnej odpovede na ňou opodstatnene vznesené námietky, nasvedčuje potenciálnej prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

16. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľka možnosť podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) nevyužila, dovolanie nepodala. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno preto nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

17. Keďže sťažovateľka ani len netvrdila (tým menej preukazovala), že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jej prípadu ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

18. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť ako neprípustnú odmietol, pričom sa argumentáciou sťažovateľky vo vzťahu k porušeniu ňou označených práv bližšie nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. decembra 2017